

Kvittering på innsendt hørings svar på Høring - forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for utvalg som skal undersøke saker om overgrep begått av helsepersonell mot pasienter i perioden 2010 til 2020

Høringens saksnummer: 21/2483

Høring: Høring - forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for utvalg som skal undersøke saker om overgrep begått av helsepersonell mot pasienter i perioden 2010 til 2020

Levert: 03.06.2021 08:11:34

Svar type:

Jeg svarte som: Bruker- og interesseorganisasjon

Avsender: HivNorge

Kontaktperson: Halvor Frihagen

Kontakt e-post: halvor@hivnorge.no

Hørings svar til forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for utvalg som skal undersøke saker om overgrep begått av helsepersonell mot pasienter i perioden 2010 til 2020

3.6.2021

HivNorge er landets eneste pasient og brukerrettighetsorganisasjon for mennesker som lever med hiv, og har daglig kontakt med medlemmer og brukere som enten lever med hiv, er nærstående til en som lever med hiv, er i spesielt høy risiko for hiv-infeksjon eller bruker den forebyggende hiv-medisinen PrEP.

HivNorge takker for muligheten til å inngi hørings svar til forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for utvalg som skal undersøke saker om overgrep begått av helsepersonell mot pasienter i perioden 2010 til 2020.

Om høringsfristen

Innledningsvis vil vi påpeke at det er gitt svært kort høringsfrist. Om departementet har et ønske om at sivilsamfunnet, innen sine begrensede ressurser, skal delta i høringer på denne måten, kan det ikke settes så vidt korte frister. Det kan ikke sees at det er noe i saken som tilsier hastverk, i motsetning til for eksempel regelverksendringer knyttet til koronapandemien. Det kan ikke legges til grunn at hørings svar kan forankres

i organisasjoner med frivillig valgt styre, og det kan ikke forventes at alle som bør inngi høringssvar har mulighet til å rekke dette, med så vidt kort frist.

Høringen mister slik i høy grad sin funksjon, som er å sikre en bred gjennomgang av forslaget mulige konsekvenser og virkninger, og sikre at sivilsamfunnet og andre kan inngi synspunkter på forslaget.

I dette tilfellet vil høringssvar bare kunne inngis av de få som har mulighet til å reagere raskt. Det er ikke gitt at det er vi som har best innsikt eller de mest vektige argumentene. Selv for oss som rekker å inngi høringssvar må det nødvendigvis bli uten bred forankring i organisasjonen. Høringen mister da i høy grad sin funksjon.

Samtykke

En andel av HivNorges brukere og medlemmer opplever stort stigma, selvstigma og skam knyttet til at de lever med hiv. Noen bærer dette med seg i så høy grad at de ikke mottar post fra sykehuset, av frykt for hva postbudet, eller naboer som tilfeldigvis ser en konvolutt, skal få vite. Noen holder hivdiagnosen hemmelig for sin egen fastlege.

Vi ser at for noen overgrepsofre vil kunnskapen om at de har vært utsatt for seksuelt overgrep kunne oppleves på samme måte. Mange vil vegre seg for å anmelde eller klage, fordi en anmeldelse eller klage vil føre til at en større personkrets blir kjent med hendelsen. Ved en klage eller en anmeldelse har de vurdert dette, og kommet til at hensynet til at den innklagede/mistenkte skal få en reaksjon veier tyngre enn deres eget ønske for diskresjon. Noen vil i ettertid ha angret på at de anmeldte eller klaget.

I denne vurderingen har de ikke tatt med muligheten for at et senere og uforbundet offentlig nedsatt utvalg skal bli kjent med opplysningene i forbindelse med en senere gransking.

At opplysninger om at de er utsatt for overgrep så igjen skal granskes av en gruppe mennesker, uten at de selv kan påvirke om informasjonen deles med dette utvalget, vil av noen kunne oppleves som et nytt overgrep.

Når det gjelder forslaget innhold anføres derfor fra vår side at en slik gransking vil måtte kreve et informert samtykke fra den enkelte klager / fornærmede. Dette vil kreve en endring av lovforslagets § 2.

Rekkevidde for informasjonsinnhenting

Det kan synes som om lovforslagets § 2 gir utvalget adgang til å innhente informasjon fra andre kilder, som ikke allerede ligger i saken slik den ble behandlet av fylkesmannsembetene og de øvrige organer. Forslaget inneholder ingen diskusjon om hvor det kan tenkes å innhentes informasjon og øvrige gruppers taushetsplikt.

Det må antas at klager / fornærmede som har vært utsatt for overgrep har gitt opplysninger som ikke er inntatt i klagesaken til mange forskjellige

personer, slik som egen advokat som har bistått i saken, egen fastlege eller annen behandler som har bistått med å behandle påførte traumer osv. Det kan også være opplysninger klager / fornærmede har gitt til politiet, som ikke finnes i klagesaken, men i en parallell straffesak. Det anføres fra denne side at utvalget i utgangspunktet kun bør innhente opplysninger som allerede ligger i saken slik den allerede er behandlet av de organer som skal granskes.

Det må antas at klagers / fornærmedes advokat under ingen omstendighet kan være omfattet av opplysningsplikten i § 2.

Om det så skal innhentes ytterligere informasjon fra andre instanser om klager / fornærmede må dette bygge på nytt, uttrykkelig, informert samtykke.

Hjemmelen i § 2 slik den er utformet har ikke engang noen begrensning knyttet til det påklagede forhold, men kan tenkes også å gjelde bakgrunnsinformasjon om klager / fornærmede.

Det kan ikke sees at det er grunnlag for eller behov for en slik vidtrekkende hjemmel.

Det anføres altså at hjemmelen i utgangspunktet må begrenses til de opplysninger som allerede er gitt i anledning saksbehandlingen av forholdet. Om utvalget ønsker ytterligere opplysninger, for eksempel om klagers / fornærmedes senere utvikling, eller opplysninger som på tiden for saksbehandlingen ikke ble gitt eller innhentet, må dette bero på et nytt uttrykkelig informert samtykke fra klager / fornærmede.

Selvinkriminering

Vi vil også anføre at utkastets § 5 innebærer en for omfattende straffrihet. I strafferetten gjelder at en bestemmelse skal tolkes til gunst for den mistenkte, og det kan synes etter ordlyden som det skal gis straffrihet i enhver sammenheng for opplysninger som er gitt til utvalget.

Om tilsvarende opplysninger fremkommer på annen måte gjennom etterforskning fra politiet eller tilkommer politiet fra helt uavhengige kilder må klarligvis dette kunne være grunnlag for etterforskning og straff. Det kan ikke være grunnlag for straffrihet at man har gitt opplysningene til utvalget. Det anføres derfor at bestemmelsen må formuleres slik at utvalget vil ha taushetsplikt om de gitte opplysningene, og at de fra utvalgets side, eller direkte avledet fra utvalget, ikke kan brukes i sivil sak eller straffesak mot den som har gitt opplysningene.

Med vennlig hilsen

Halvor Frihagen

juridisk/politisk rådgiver

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.